

- 9 Бромович М. Анализ экономической эффективности капиталовложений. - М.: ИНФРА-М, 1996, с. 84.
- 10 Боди З., Мертон Р. Финансы. - М.: Издательский дом "Вильямс", 2000, с.232.
- 11 Бирман Г., Шмидт С. Экономический анализ инвестиционных проектов. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997, с. 53.
- 12 Крушвиц Л. Инвестиционные расчеты. - СПб: Питер, 2001, с.82.
- 13 Бромович М. Анализ экономической эффективности капиталовложений. - М.: ИНФРА-М, 1996, с. 84.
- 14 Савчук В.П., Прилипко С.И., Величко Е.Г. Анализ и разработка инвестиционных проектов. К.: Эльга, 1999, с.177.
- 15 Норткотт Д. Принятие инвестиционных решений. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997, с. 40.
- 16 Бригхем Юджин Ф. Энциклопедия финансового менеджмента. - М.:РАГС; ОАО "Изд-во "Экономика", 1998, с. 329 – 330.

Проанализированы теоретические и практические аспекты применения современных методов анализа реальных инвестиций в управлении инвестиционной деятельностью сельскохозяйственных предприятий и обоснованы направления решения отдельных дискуссионных вопросов.

The theoretical and practical aspects of application of modern methods of analysis of the real investments are analysed in the management of agricultural enterprises investment activity and directions of decision of separate debatable questions are grounded.

УДК 657

І.В. Чібісова, ст. викладач

Інститут економіки та менеджменту Національного авіаційного університету

Щодо необхідності змін у податковій політиці держави

Розглянуті актуальні проблеми податкової системи в Україні. Акцентується увага на недоліках існуючої податкової системи, зокрема на питаннях адміністрування податку на додану вартість. Наголошується на необхідності впровадження ефективної та раціональної податкової системи, як важливого чинника розвитку економіки та соціальної сфери країни.

податкова система, податкова політика, податки, податок на додану вартість, реформування податкової системи, умови економічного розвитку

Незважаючи на численні заяви та декларації з боку представників законодавчої та виконавчої влади про необхідність створення сприятливих умов для розвитку економіки, позитивні зміни у цьому напрямку проходять дуже повільно, що не відповідає актуальній і важливій меті – скороченню відставання економіки України від економічно розвинених країн світу та запровадженню стандартів економіки постіндустріального суспільства.

Зростання економіки залежить від численних факторів, таких як стабільність політичного та економічного стану країни, прозорість та зрозумілість податкової системи, гарантії права власності та судового захисту власників, що дає можливість інвесторам на довгостроковий період планувати свою діяльність та бути впевненими у захисті прав власності на результати такої діяльності.

Зважаючи на актуальність питань реформування податкової системи, яка на даний час не відповідає економічним завданням держави щодо прискореної модернізації економіки та підвищення рівня життя населення, в країні з'являються численні публікації на згадану тему. Вагомий внесок у вивчення основ податкової політики внесли Ісамшина Г. Ю., Тимченко О. М., Скворцов Н. Н. та інші науковці. Разом з тим, ряд проблем стосовно оптимізації системи оподаткування в Україні залишаються невирішеними. Зокрема, в даній статті акцентується увага на питаннях адміністрування податку на додану вартість, наголошується на необхідності впровадження ефективної та раціональної податкової системи, як важливого чинника розвитку економіки та соціальної сфери країни.

Податкова система є однією з найважливіших основ економічної системи держави. Вона служить, з одного боку, меті забезпечення фінансової бази держави, а з іншого - інструментом реалізації її соціально-економічної політики, а отже повинна відображати рівень розвитку економіки, соціальної сфери, напрямки її внутрішньої і зовнішньої політики, традиції і ментальність населення тощо.

Враховуючи зазначене, склад податків, їх співвідношення, порядок обчислення, адміністрування і організація податкової служби можуть суттєво відрізнятися в різних країнах світу. Форми оподаткування в світі стають все більш уніфікованими, проте вони повинні відображати потреби країни у певному періоді її розвитку.

До поширених податків належать такі форми непрямого оподаткування, як податок на додану вартість та індивідуальні (специфічні) акцизи, а також основні прямі податки – податок на прибуток юридичних осіб та прибутковий податок на доходи фізичних осіб.

Разом з тим, податкова система є поєднанням об'єктивних і суб'єктивних основ. Об'єктивна основа зумовлена необхідністю існування самих податків і виражається у тому, що податкова система має ґрунтуватися на певних наукових засадах, які характеризують її сутність і суспільно – економічне призначення. Суб'єктивність податкової системи полягає у тому, що вона створюється певними органами державної влади, внаслідок чого вона відображає розуміння ними ситуації в країні, завдання і цілі політичних партій, суспільних груп, окремих політичних діячів тощо.

Отже, важливою проблемою є максимальне наближення суб'єктивного бачення завдань і цілей податкової системи до об'єктивних вимог та завдань поточного розвитку економіки та соціальної сфери країни.

Звичайно, проблема поєднання об'єктивних і суб'єктивних основ у побудові податкової системи остаточно ніколи не може бути вирішена, оскільки конфлікт інтересів між об'єктивними потребами суспільства і суб'єктивними потребами певних політичних і економічних груп завжди буде існувати, однак за умов розвитку демократії, проблема поєднання повинна все більше вирішуватися на користь об'єктивності і прагматизму.

Слід також пам'ятати, що розвиток суспільства неможливо зупинити, внаслідок чого податкова система має бути динамічною і еластичною, вона має містити адаптивні можливості своєчасного і максимально повного реагування на суспільні процеси.

Основний спосіб вирішення протиріччя між об'єктивними і суб'єктивними основами податкової системи, це реформування її, виходячи з певної економічної доктрини, яка має бути покладена в підґрунтя соціально – економічної діяльності держави. Саме така доктрина має бути базисом і орієнтиром для податкової політики держави та відображати потреби суспільства на певному етапі розвитку.

Визначивши свою економічну політику на певних наукових засадах, держава встановлює напрямки і способи розвитку, а також стратегію і тактику досягнення поставленої мети. Відповідно податкова система і податкова політика набувають чіткої цілеспрямованості на вирішення конкретних завдань і проблем.

Отже, одна з проблем нашої держави в галузі реформування податкової системи пов'язана з відсутністю чіткої економічної доктрини, визначеної з урахуванням не тільки завдань у соціально-економічній сфері, але і адекватної традиціям і ментальності населення.

В Україні застосовуються два види непрямих податків – універсальні та специфічні акцизи і мито. З точки зору вирішення фіскальних завдань непрямі податки завжди ефективніші за прямі. Одна з головних причин у цьому полягає в різних базах оподаткування: прибутку або доходу при прямому оподаткуванні, обсягу та структури споживання – при непрямому.

Відомо, що економічний розвиток усіх країн має циклічний характер, з тими чи іншими періодами коливань, при цьому економічне зростання чергується зі спадами в економічному розвитку. Отже, в період кризового падіння економіки, коли зменшуються макроекономічні показники розвитку, відбувається і зменшення бази оподаткування, що призводить при незмінних ставках та умовах оподаткування до зменшення доходів до бюджету. Практика свідчить, що база прямих податків є чутливішою до змін в економічному розвитку, ніж база непрямих податків.

З огляду на вплив податків на економічний розвиток прямі податки традиційно пов'язують із стимулами або антистимулами для підприємницької активності, а непрямі – з їх впливом на ціни, що пов'язане з рівнем достатку населення.

Вочевидь, що непрямі податки справляють тим значніший вплив на загальний рівень цін, чим більший обсяг вироблених в країні товарів вони охоплюють, чим вищі їх ставки. Дослідження економістів свідчать про те, що впровадження непрямих податків або підвищення їх ставок може призвести до підвищення загального рівня цін у країні навіть за незмінності інших економічних факторів.

Податок на додану вартість є одним з непрямих податків. Його поширення зумовлене рядом чинників. Широка база оподаткування забезпечує стійкі надходження в бюджет, які не залежать від змін в уподобаннях споживачів та асортименті реалізованих товарів. Універсальні ставки полегшують процес контролю податковими органами за правильністю сплати податку. Водночас, недоліком цього податку є підвищення під його впливом загального рівня цін в країні.

У податковій практиці існують три форми універсальних акцизів: податок з продажу (купівлі) у сфері оптової або роздрібної торгівлі, податок з обороту та податок на додану вартість. Об'єктом оподаткування податку з продажу (купівлі) у ланках оптової чи роздрібної торгівлі є валовий дохід на кінцевому етапі реалізації чи виробництва товарів, тобто оподаткування провадиться на одному ступені руху товарів. Податок з обороту також стягується з валового обороту, але вже на всіх ступенях руху товарів. Податок на додану вартість також сплачується на всіх етапах руху товарів, але об'єктом оподаткування виступає не валовий оборот, а додана вартість.

Податок на додану вартість є поширеним у країнах Західної Європи, а в Україні він був запроваджений у 1992р. Проте, питання доцільності запровадження податку на додану вартість в Україні є дискусійним до цього часу. Так, залишається відкритим питання відповідності податку на додану вартість вимогам економічного зростання, створення іноваційної моделі економіки, подолання бідності в країні.

Цей податок характерний для багатих розвинених країн і має призначення для стримування споживання та обмеження перевиробництва. Постає питання, чи перед Україною стоять такі проблеми, чи проблемою України навпаки є розширення виробництва та збільшення мізерного сьогодишнього споживання, що стало б одним з чинників стимулювання вітчизняного виробництва паралельно із зростанням кількісних і якісних показників економіки? Значний розмір податку на додану вартість призводить до вимивання з обігу підприємств суттєвих коштів, що могли бути спрямовані на модернізацію основних засобів та запровадження сучасних технологій, а непрозоре адміністрування з його відшкодування призводить до корумпованості цього процесу, коли відшкодування отримується лише привілейованим колом наближених до влади, а інші підприємства фактично не отримують відшкодування, що не відповідає умовам нормальної конкурентної економіки та додатково створює великий розрив між багатими і бідними в нашій країні. Отже, для України стало звичайною практикою наявність боргу держави перед підприємствами у розмірі кілька мільярдів гривень кожного бюджетного року. Так, станом на 01.01.2007р. бюджетна заборгованість по відшкодуванню податку на додану вартість склала суму 3,2 – 3,5 млрд. грн.

Отже, наявні проблеми зі сплатою податку на додану вартість, його відшкодуванням з бюджету, регресивного впливу на економіку і соціальну сферу залишають актуальними дискусії з цих питань. Фактично податок на додану вартість, з огляду на вищезазначені проблеми його застосування, перетворився частково на податок з обороту, але з досить високими ставками, що гальмує розвиток економіки, негативно впливає на рівень цін і добробут широких мас населення.

Таким чином, проблему податку на додану вартість не можна вирішити лише зменшенням його на кілька відсотків, зазначений податок доцільно скасувати взагалі, як шкідливий для економіки на даному етапі її розвитку.

Вважаючи, що податок на додану вартість фактично у наших умовах частково перетворився на податок з обороту, враховуючи ментальність населення, в тому числі платників податків і працівників контролюючих органів, зазначений податок доцільно замінити на податок з продаж з науково обґрунтованими, не шкідливими для розвитку економіки, ставками.

Запровадження податку з продаж дозволить застосувати більш прозорий і простий механізм адміністрування, розширить базу оподаткування, суттєво зменшить кількість зловживань при сплаті податку, створить більш рівні умови для суб'єктів господарювання та розвитку добросовісної конкуренції.

Дискусії щодо доцільності скасування податку на додану вартість та запровадження податку з продажу або з обороту неодноразово виникали і будуть виникати в подальшому в науковому і політичному середовищі. Однак, на практиці певні економіко – політичні групи, маючи великий фінансовий зиск від непрозорої практики справляння податку на додану вартість, не зацікавлені в його скасуванні і запровадженні рівних умов конкуренції.

Таким чином, зазначене питання набуває не тільки економічного, але значною мірою і політичного забарвлення, внаслідок чого без впливу політичної волі воно не може бути вирішено.

Звичайно, проблеми податкової системи не обмежуються лише питаннями справляння податку на додану вартість. Показово, що згідно рейтингу простоти ведення бізнесу, оприлюдненому Всесвітнім банком у жовтні 2007 р., Україна зайняла 139 місце серед 178 країн. При цьому, в частині сплати податків Україна посіла 177 місце серед 178 країн. Зазначені показники безперечно стосуються і податкової системи України,

яка є складною за адмініструванням численних податків, передбачає великі обсяги звітності, непомірну кількість різних строків сплати та декларування податків.

Крім того, кількість податків, нераціональне співвідношення між ними, їх ставки призводять до великого податкового навантаження економіки, що не відповідає нагальним потребам її прискореної модернізації. Так, за даними моніторингу, проведеного Міністерством фінансів України, податкове навантаження на українську економіку, яке характеризується відношенням податкових платежів до доходів ВВП, за перший квартал 2007 р. склало 41, 8%.

Отже, питання реформування податкової системи України мають актуальне значення і потребують подальшого вивчення з метою подальшого запровадження раціональної та ефективної податкової системи, яка є важливим чинником для створення сприятливих умов розвитку економіки і соціальної сфери країни.

Список літератури

- 1 Податкова система. Хрестоматія. //Збірник систематизованого законодавства.-2006.- випуск 1.
- 2 Навчання: законодавство, оподаткування, облік. //Збірник систематизованого законодавства.- 2006.-випуск 9.
- 3 Саливон С. Суть мытарства.//Бизнес.-2007.-№40.-С.76-78.

Рассмотрены актуальные проблемы налоговой системы в Украине. Акцентируется внимание на недостатках существующей налоговой системы, в частности на вопросах администрирования налога на добавленную стоимость. Подчеркивается необходимость внедрения эффективной и рациональной налоговой системы, как важного фактора развития экономики и социальной сферы страны.

The present-day problems of Ukraine's tax system are considered in this article. The attention is payed to the disadvantages of the existing tax system, in particular to administering the VAT (value-added tax). The necessity of effective and rational tax system's inculcation is emphasized being an important factor of the development of country's economy and social sphere.

УДК 336.22:351

Н.С. Шалімова, доц., канд. екон. наук, О.А. Магопєць, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Сутність та загальні принципи адміністрування податків

У статті досліджуються основні підходи щодо визначення сутності податкового адміністрування, запропоновано авторське тлумачення даної категорії. Визначена система законодавчих і виконавчих органів задіяних в процесі адміністрування податків та основні процедури адміністрування. Обґрунтовано напрямки розвитку системи податкового адміністрування.

податки, податкова система, податкове адміністрування, податковий менеджмент, органи управління, податковий контроль

В останні роки в наукових та практичних публікаціях широко використовується термін «податкове адміністрування». Новизна даного поняття актуалізує дослідження